

Novella

Az asszony dús, szőke hajkoronáját két tenyerével leszorítva, aggódó figyelemmel lesi kislánykája lélegzetét.

Alszik a kislány. Nagy sötét szemét most eltakarja söprűs pil-láival, de szemgolyója a zárt szemhéjak mögött is meg-megrebben. A tízhónapos gyermek még mindig nem alszik teljes nyugalommal.

— Évi, pici Évi... — suttogja az anya maga elé csaknem hangtalanul. Nézi a göndörfürtű, korára szokatlanul nyúlánk ba-bát, és a csöppség homlokából félresímítja a sűrű gesztenyés haját.

Az idő késő délutánra jár.

A félig betett ablaktáblák kellemes félhomályt teremtettek a szobában.

Az asszony már elvégezte a főzés és az ebéd után a sok apró házimunkát. Elmosogatott, helyretette az edényeket, fölsöpört. Hűvösre tette a vacsorára szánt ételt. Megtisztogatta kezét. S aztán ideült a gyerek mellé. Itt ül órák óta.

Közben már férje, kis alvás után, visszament az üzletbe, ahol kereskedelmi alkalmazott.

Megbeszélték közben már talán századszor is, hogy történhetett, mi is történt három hét előtt. Aztán a tízhónapos gyöngéd harc, amit Évike születésétől eddig mindennap megvívta. És újra csak a három hét előtti, hirtelen támadt baj.

Az asszony a szőnyeggyár irodájában dolgozik. Férjével együtt küzdenek a jobb életért. Kell. Oly sok minden hiányzott a háztartásukból. Mikor megszerezték a legszükségesebbeket, gyereket akartak. Egy év előtt meg is szülte Simándiné ezt az édes csöpp babát. De úgy megnehezült az életük ettől fogva. Különösen a feleség föladatai szaporodtak meg, s oly keveset vehet át azokból egy férfi.

A szülési szabadság lejártá után az asszonyka újra irodába járt. Eleinte csak félnapi, négyórás munkaidőre. Naponta sajtó, teli mellekkel sietett haza így is Évikéhez, hogy szoptasson.

Egy kamasz lánykát fogadtak, hogy a fölszaporodott házimunkában segédkezzen. A pesztonka a gyerekre vigyázott, s úgy-ahogy kitakarított. Néha valamit főzött is. De nagyon balkezes volt szegény nyurga lány.

A csecsemőre hűségesen vigyázott. Nem is volt annak semmi baja, s ez még jó volt a lány munkájában. De a főzése mindennap rettenetes volt. Hol a húst égette szénné, hogy az egész lakás, de a folyosó is emberégető krematórium szagot árasztott. Káromkodtak még a szomszédok is, mivel az egész épülettömb megtelt a húségés füstjével. Hol meg a főzelék sült kemény fadarabbá. Ha más nem történt, legalább a tejet kifuttatatta vagy odakozmásította.

Simándiék nagy bánata volt hónapokon át Tercsi, a pesztonkájuk. Simándiné maga csinált már végül mindent, hogy ne történjen meg a napi konyhai baj. Legalább a gyereket babúsgatta szorgalmasan Tercsi, amíg nem volt odahaza a házaspár. De amikor az asszonynak is egész napra kellett irodai munkára bejárnia, sehogysem győzte a munkát. A stoppolást, mosást, főzést, mosogatást és a lakás takarítását. Mert Tercsire még a mosogatást sem bízhatta rá teljesen, mert ha a pesztra Évikét fölsírni hallotta, a tényért kiejtette kezéből, amit törölgettet.

— Hogy mit tegyek én veled, Tercsi!? Hogy mégy te majd férjhez? Agyonüt az urad, ha ilyen balkezes leszel!

Tercsi sírt és fogadkozott, hogy máskor jobban vigyáz majd, de javulást nem hoztak a naponta megújított ígéretek.

Az ifjú házaspár úgy határozott, hogy összébb húzza egyéb kiadásait, és felnőtt munkaerőt, valami ügyesebb asszonyt fogad a gyerek mellé, meg a háztartás vezetésére.

Pár hét előtt egy meglett asszonyt, a negyvenötéves Karikánét fogadták föl mindenesnek. Karikáné sápadtarcú, nyugodt tekintetű, tiszta asszony. Simándiné sok jót hallott az új házvezetőnő felől. Egyik hivatalbeli kartársnőjénél dolgozott majd egy teljes évig. Ott két gyerekre is vigyázott, és emellett hiánytalanul elátta az egész háztartást. Szorgalmas, derék nő, adták róla a legjobb véleményt és bizalommal ajánlották.

— Nem is engedném el, — mondta Wernerné, akinél eddig dolgozott, — de az uram beteges apja is hozzánk költözik. Nyugdijas az öreg. Hogy az anyósom meghalt, nagyon elhagyatott. Most én otthon maradok, s a háztartást átveszem. Csak azért távozik tőlünk Karikáné... Prima asszony...

Beállt Karikáné Simándiékhoz. S valóban úgy égett a kezében a munka. De egy hét után nagy baja történt a kisbabának.

Nem tudni pontosan, hogy tulajdonképpen mi történt, mit csinált Karikáné a kisgyerekekkel. Azt állítja, hogy ő is elájult, amikor a gyerek rosszul lett. De mitől lett Évike rosszul? Ezt nem tudja, mondta állhatatosan. Hogy leejtette-e? Vagy valamivel véletlenül lelökte a kocsiról kapkodásában, avagy akaratlanul odaütötte a kisci fejét az ajtószögletnek, vagy a szekrény sarkához? . . .

Ez talán örökre rejtély marad. Hogy szándékosan tett valamit, arra nem is gondolhattak, hiszen olyan nagyon szereti a kisgyerekeket. Annyit mond csak ez a mindenestől bejárónő: nem tudja, mitől lett rosszul Évike. Ő is ugyanakkor ajult el. De mi történt az ájulás előtt? Erről nem tudott vagy nem akart fölvilágosítást adni.

Jaj, most is reszketve gondol Simándiné a pillanatra, amikor érte üzentek az irodába, hogy jöjjön, mert a kisgyerek ajultan fekszik odahaza.

Eppen a nagynénije látogatott el hozzájuk, amikor az ájulásból tápázkodott föl Karikáné. (Vajjon igazi ájulás volt-e, és ha igazi: büntudatból vagy a gyerek iránt eddig tanúsított szeretetből következett-e be? Talán a közönséges, változó korú nőknél gyakori rosszulletést lehetett?) Karikáné rögtön élesztgetni akarta a kis ájultat. De Simándiné nagynénjével együtt semmit sem értek el percekig. A nagynéni üzent el ekkor ijedten a gyerek anyjáért.

A kislány még a kórházban sem tért észhez. Kis daganat, alig észrevehető horzsolással. Ennyit tudott a leggondosabb orvosi vizsgálat is megállapítani. Mitől eredhet az ütés, azt nem. Szemét szüntelenül csukva tartotta Évike, és egészen erőtlen légzésén, gyöngeszívverésén kívül alig lehetett nála életjelt észlelni.

A helybeli kórház orvosai hideg borogatást rendeltek az ajult gyermek fejére. De csak nem tért magához.

Két napig vártak. S akkor sok szaladgálással elintézték, hogy a fővárosi klinikára vigyék a gyereket.

A klinikán a főorvos meleg borogatást rendelt. S a gyerek talpára, lábfejére rakatta a borogatást. Évike akkor kissé éledezni kezdett, s enyhülten, erőtlenül fölnyögött.

Injekciózták is a gyereket. Különféle oltásokkal kísérleteztek. Néhány nap múlva, egyik reggelen, zavaros, véraláfutásos szemét is kinyitotta már, de a betűző erős napfénytől megrántotta fejét és rögtön lecsukta szemháját.

Szegény Simándiné. Szoptatni nem bírt, s teje csak úgy gyült, mint mikor az étkes gyermeket szoptathatta. Évike a rosszulletés óta a száját sem nyitotta ki. Az üvegfejével mindennap kivették az aszszony duzzadt kebléből a tejet. De napok múltak a klinikán, s gyermeke egy csöppet sem nyelt le az édes nedűből, pedig az osztályos orvos utasítására kanállal próbálta a csecsemő torkába

juttatni. A kicsike csak sehogysem nyitotta szét néhány fogaccskával csipkézett kis inyét. Végbélről táplálták a kifejt anyatejjel.

Ott ült Simándiné gyermeke mellett a fővárosi nagy kórházban, sokszor még éjjel is ott üldögélt, úgy figyelte, mikor ad már a keze-lába megrándulásánál s a szeme kinyitásánál több életjelt.

A napok múltak, s végül a szájacskáját is megnyitotta. És néhány csöpp teát beletölthettek. S azután naponta párszor Évike szájacskájába erőltettek néhány kanálnyi teás anyatejet. Majd tisztán az anyatejet is elnyelegezte.

Nézegetett is már a kicsi, ha enyhe félhomályban találta kinyitni zavaros szemét. De az éles fénytől elforgatta a fejét, homályos tekintetét meg hirtelen elrejtette sötét pillái mögé.

Az éles hangokat is ideges megrezzenéssel érzékelte.

Az orvosok biztatták Simándinét, hogy gyermeke fokozatosan rendbejön. Haza is viheti már, csak ugyanilyen gondosan ápolja, borogassa. A hasznosnak mutakozó injekciót is előírták. Ezt kérje az otthoni orvosoktól. És a kifejt tejével tovább etetesse kislányát, amíg nem ül föl és nem szóphat rendesen. Akkor már gyümölcsleveket is adjon neki, hogy az elvesztett erejét mielőbb pótolja. Végül újra etesse főzelékfélékkel is.

Simándiné hazahozta kicsikéjét. Munkába nem ment, az orvos engedélyével otthon maradt ápolni.

Habár nagyon is fokozatosan, de javulás mutakozott. Most már nemcsak elnyeli kis nyögdécselés mellett, hanem be is nyalogatja a kávéskanálból az anyatejet. Cuppog is egy kicsit utána. De oly hamar kifárad. Szopni még sehogy sem tudna. A néhány hét előtt olyan erős gyerek megnyúlt, lesoványodott, de testsúlyát most már nem veszíti tovább.

Egyszóval: éledezik.

A klinikai vizsgálatok után sem merték határozottan állítani sem a fővárosi, sem a helybeli orvosok, hogy nem marad a leejtésnek vagy ütésnek (már ami történt a gyerekekkel) valami utóhatása, amely egész életén át kísérheti. De bízni kell, nem kell föltétlen utóhatásnak bekövetkeznie.

Ámde alvásából Évike minden szokatlanabb zajra fölriadt. Ahányszor a villamos elzúgott ablakuk alatt, megrezketett a gyerekek. De jó jel is ez: hiszen hall. Az erős fénytől hirtelen elfordult, tehát lát is valamennyire.

Még nem gögicsél, pedig éppen szerencsétlenül járta idején kezdett már egytagú szavakat mondogatni. Olyan édes volt, majd megették a szülők. A kicsi száját csücsörítette és többször egymásután kimondott valamit. Egyik szónak sem volt még meghatározott értelme, de az első beszédpróbálgatásokat jelentették a többször ismételt szófoszlányok.

Most még azokat az egytagú szavacskákat nem mondja. Rengeteget alszik, de szagगतottan, mert sokszor följered.

Ezért a rádiót előbb halkan, aztán fokozva, hangosabban állandóan zúgatták, hogy a gyerek hozzászokjon a zajokhoz. Megbeszéltek ezt a kezelőorvossal. Azóta éjjel nappal szól náluk a rádió. Az éneklő és recsegő hangokhoz hozzászokott lassan Évike, csak a szokatlanul éles rádióhangok, sivítő zörejek hallatára nyugtalanodik már. Meg ha valami nagyon bántó külső zaj hatolna be a lakásba udvarról, utcáról, amely túlhaladja a szokott rádióadások hangerejét. Hozzászokott, s általában a hangokra nem különösen érzékeny többé. A lakásban előforduló kisebb zajokat, halkabb edénycsörrenést nem olyan ideges rettenéssel veszi tudomásul a rádióadások szüneteiben, sokszor már nem is hederít rájuk, pedig néhány nap előtt még milyen megrikátoán szenvedett tőlük. Fölrezzeni és megrettenni most már csak az egészen brutális bömbölésre, dördülésre és a minden normális ember számára iszonyatos sipító hangokra szokott. Zavarja a gyakori égzengés is.

Ha fény vetődik rá, vagy ha szólítják, kissé még véraláfutásos szemét a beszélő felé fordítva kinyitja, és figyel egy ideig. Rövid ideig néz, néz, aztán kicsit bizonytalan kóválygással tétovázó szemét újra lezárja. De már egyszer-kétszer percekig nézegetett a levegőbe, szólítás nélkül is. S a kezét is a szeme elé emelte ma délelőtt.

— Gyógyul már, lesz belőle gyerek! — mondta a magas, kopasz gyermekorvos. — Fokozódnak az élettani tevékenységek. Az, hogy rendszeresebben van már egy kis széklete, szintén erre mutat...

Ó, de szívesen mossa pelenkáit az anyja!...

Csak még egyszer úgy gügyögjön, mondjon kis egytagú szavacskákat: bön-bön, bá-bá, ki-ki, la-la és me-me. Hogy ez mit jelent? Az anyai boldogságot. Csak újra gügyögjön. Mert akkor megint érdemes lesz élni.

Így várja Simándiné a nyári alkony megérkezését, míg halk ajtócsattanással, komoly kíváncsisággal arcán belép a férje. Csöndesen leteszi az asztalra a kezében lévő, csomagban hozott vacsora-félét. Magas, vékony alakja csupa kérdés. Halkan megcsókolja felesége homlokát, és a kisbaba fölé hajol egészen. A gyerek arca mintha pihenten kisimulna. Két meleg szempár lesi halk lélegzését.